

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/183/2023
Identifikačné číslo spisu:	7513205516
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7513205516.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. O., narodeného XX. N. XXXX, H. - N. S., H. XXXX/XX, zastúpeného splnomocnenkyňou Steiner & Associates s.r.o., Košice - mestská časť Staré Mesto, Timonova 3457/4B, IČO: 36 864 081, proti žalovanej V. J. X., narodenej XX. M. XXXX, I. H. XX, zastúpenej splnomocnenkyňou Advokátska kancelária Zátorský s.r.o., Spišská Nová Věc, Limbová 3498/38, IČO: 56 622 104, o náhradu investícií do cudzej nehnuteľnosti, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K3-15C/106/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 10. septembra 2020 sp. zn. 2Co/203/2019 v spojení s opravným uznesením z 30. novembra 2020 sp. zn. 2Co/203/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 15. februára 2019 č. k. 15C/106/2013-412 žalobu zamietol a žalovanej (pozn. matka teraz už bývalej manželky žalobcu) priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100%. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 100 ods. 1, § 107 ods. 1 a 2, § 451 ods. 1 a § 456 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Vécne dôvodil, že žalobca sa voči žalovanej domáhal zaplata 25 731,97 eur s príslušenstvom z dôvodu jeho investícií do nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. I. H., zapísanej v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXX (ďalej len „nehnuteľnosť“). Žalovaná suma pozostáva z náhrady za vykonanú prácu 5 000 eur, elektroinštaláciu 7 500 eur, okná 6 823,57 eur, vchodové dvere 1 371,57 eur, 731,83 eur betón, 3 600 eur ako časť zaplatenej kúpnej ceny, 705 eur ako splátky úveru. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobe nie je možné vyhovieť pre dôvodne vznesenú námietku premĺčania, ktorá nie je vznesená v rozpore s dobrými mravmi. Investície žalobcu súd rozdelil do dvoch skupín s tým, že časť považoval ako plnenie bez právneho dôvodu a ďalšie ako plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Žalobca tvrdil, že na základe príslubu žalovanej ako vlastníčky nehnuteľnosti, očakával v budúcnosti

prevod vlastníctva, a preto vložil do nehnuteľnosti investície (teda ide o plnenie na základe právneho dôvodu - prísľubu). Žalobca tvrdil, že o tom, že nebude mať nehnuteľnosť vo svojom vlastníctve, sa dozvedel až po právoplatnosti rozhodnutia o rozvoze. Poukázal na svoju dobromyseľnosť v tom, že bol presvedčený, že nadobudnú nehnuteľnosť do svojho vlastníctva spolu s manželkou po poskytnutí hypotekárneho úveru. O týždeň na to (po poskytnutí úveru) 22. júla 2010 však uzavrela dcéra žalovanej (vtedy manželka žalobcu) spolu so žalovanou kúpnu zmluvu na predmetnú nehnuteľnosť, kde však figurovala už len sama (žalobca by i napriek tomu nehnuteľnosť do bezpodielového spoluvlastníctva nadobudol). Predmetná zmluva ale nebola zavkladovaná. Súd prvej inštancie uviedol, že v danej veci ide o investície, ktoré mal uhradiť žalobca, t. j. investovať do nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej v čase, keď bol ženatý s dcérou žalovanej a kedy žil v spoločnej domácnosti a spoločne uvažovali o vlastnom bývaní. Žalobca načerpel s vtedajšou manželkou hypotekárny úver z Y. G., M.N.. (ďalej len „banka“) na rozostavaný rodinný dom 15. júla 2010. Úver bol poskytnutý na meno dcéry žalovanej ako dlžníčky a žalobca bol spoludlžníkom. Žalovaná ako vlastníčka rozostavanej stavby rodinného domu bola ručiteľkou. Dňa 21. júla 2010 došlo k podpisu kúpnej zmluvy (pozn.: ako už bolo uvedené, táto nebola zavkladovaná) medzi žalovanou ako predávajúcou a dcérou žalovanej ako kupujúcou, na základe ktorej malo dôjsť k prevodu nehnuteľností, a to rozostavaného domu bez súpisného čísla. Pre nezhody bolo manželstvo s dcérou žalovanej rozvedené. Žalobca však už v období od jesene 2010 s dcérou žalovanej nežil v spoločnej domácnosti, odišiel a o nehnuteľnosť sa už nezaujímal, pričom tvrdil, že až po rozvoze manželstva sa dozvedel, že nie je evidovaný v katastri nehnuteľností ako spoluvlastník. Žalobca tvrdil, že investície vložil do nehnuteľnosti žalovanej z dôvodu ústneho prísľubu žalovanej, že na neho a svoju dcéru prevedie vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti, avšak v konaní táto skutočnosť preukázaná nebola. Išlo teda o plnenie bez právneho dôvodu a došlo k premŕčaniu (odôvodnenie rozhodnutia je podrobné vo vzťahu ku každej uplatnenej položke žalovanej sumy samostatne). Čo sa týka obdobia od 15. júla 2010, resp. od 21. júla 2010, tu išlo o plnenie z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol a subjektívna premŕčacia doba začala plynúť okamihom, keď sa oprávnený dozvedel, komu plnil a že právny dôvod tohto plnenia odpadol. Za okamih rozhodujúci považoval súd prvej inštancie opustenie spoločnej domácnosti žalobcom, lebo už v tom čase musel mať vedomosť, že nie je evidovaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti, a teda od tohto okamihu začala plynúť dvojročná premŕčacia doba, ktorá uplynula ešte pred podaním žaloby. Vzhľadom na uvedené nepovažoval súd za potrebné už vykonávať ďalšie dokazovanie za účelom ohodnotenia prác a výkonov žalobcu na predmetnej stavbe. Pritom argumentácia žalobcu o tom, že plynutie premŕčacej doby je potrebné datovať odo dňa právoplatného skončenia konania o rozvoze, nemá oporu v zákone. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne plným úspechom žalovanej v konaní.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 10. septembra 2020 sp. zn. 2Co/203/2019 v spojení s opravným uznesením z 30. novembra 2020 sp. zn. 2Co/203/2019 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a žalovanej priznal voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd uviedol, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené a uplatnené odvolacie dôvody neboli preukázané. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre úplné zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa zásad vyplývajúcich z ust. § 191 a nasl. CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správne závery o právach a povinnostiach sporových strán. Uplatnený nárok súd prvej inštancie správne právne posúdil a dospel k správnej závere, pričom rozsudok odôvodnil dostatočne. Na zvýraznenie správnosti rozhodnutia dodal, že v prípade práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premŕčacia doba, t. j. subjektívna a objektívna premŕčacia doba. Jej začiatok je upravený odlišne s tým, že tieto dve premŕčacie doby začínajú, plynú a končia nezávisle na sebe. Subjektívna premŕčacia doba je kratšia - dvojročná, objektívna premŕčacia doba je buď trojročná v prípade bezdôvodného obohatenia vzniknutého z nedbanlivosti alebo desaťročná, ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie. Ich vzájomný vzťah je taký, že pokiaľ skončí plynutie jednej z nich a dôjde k vznieseniu námietky premŕčania, premŕčané právo nemožno oprávnenému priznať. Odvolací súd poukázal na ustálenú judikaturu, podľa ktorej pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premŕčacej

doby je rozhodujúci okamih, kedy sa oprávnený subjekt v konkrétnom prípade dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Rozhodujúci je moment, kedy sa oprávnený subjekt dozvie také okolnosti, ktoré sú relevantné pre uplatnenie jeho práva na súde. Touto vedomosťou sa rozumie znalosť takých okolností, z ktorých možno zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť, nie znalosť právnej kvalifikácie. V danej veci nebol preukázaný ústny príslub žalovanej, že nehnuteľnosť prevedie v budúcnosti aj na žalobcu. Kúpnu zmluvu z 21. júla 2010 uzavrela žalovaná len so svojou dcérou (aj tá napokon nebola zavkládovaná), stavebné povolenie bolo taktiež vydané na meno žalovanej. Je však pravdou, že v čase od uzavretia úverovej zmluvy sa žalobca mohol oprávnenne domnievať, že nehnuteľnosť bude aj jeho, a to zakladá plnenie z právneho dôvodu. Po tom, čo nastali v manželstve žalobcu s dcérou žalovanej problémy a opustil spoločnú domácnosť, nehnuteľnosti sa už nevenoval a vytvoril sa taký stav, z ktorého je zrejmé, že prevod nehnuteľnosti aj jemu sa nebude realizovať. Preto od jesene 2010 je potrebné počítat začiatok plynutia subjektívnej premľacej doby, ktorá uplynula pred podaním žaloby žalobcu na súd - v jeseni 2012. Obranu žalobcu ohľadne času, kedy sa dozvedel o tom, že nie je vlastníkom nehnuteľností považoval odvolací súd za účelovú. Na internete - stránke kataster portál sú verejne prístupné informácie o vlastníkoch, resp. spoluvlastníkoch nehnuteľností a vzhľadom na dosť neprehľadný a hlavne netradičný postup sporových strán pri kúpe nehnuteľnosti, stavebnom povolení, ale i úveroch a financovaní nehnuteľnosti, žalobca len pri skutočne základnej opatrnosti mohol vedieť, a to najneskôr pri opustení domácnosti a dcéry žalovanej, že nehnuteľnosť jeho nie je a vzhľadom na okolnosti prípadu jeho ani nebude. Úvahy žalobcu o tom, kedy je potrebné počítat začiatok plynutia premľacej doby neobstoja. Sám totiž tvrdí, že len skutočné subjektívne zistenie okolností, že došlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej je relevantné, následne už uvádza viaceré dátumy, od ktorých by sa začiatok premľacej doby mal počítat (právoplatnosť rozsudku o rozvode a zánik bezpodielového spoluvlastníctva, výzvy na zaplatenie adresované žalovanej v roku 2012, 2013), lebo sa „o papiere nestaral“, prípadne po rozvode si dával do poriadku prácu a život. Takáto argumentácia neobstoja, pretože v konaní aj súd prvej inštancie zistil rozhodné okolnosti, z ktorých sa dá vyvodiť, že právny dôvod plnenia odpadol práve v jeseni 2010 za investície v čase od 15. júla 2010 do jesene 2010. K premľaniu došlo aj za obdobie pred týmto časovým úsekom, vzhľadom na uplynutie premľacej doby v súvislosti s plnením bez právneho dôvodu. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a vecne plným úspechom žalovanej v odvolacom konaní.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP, t. j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a svojvoľné. Plynutie subjektívnej premľacej doby posúdili súdy absurdne, išlo o výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu. Odvolací súd svojvoľne stotožnil začiatok plynutia premľacej doby so začiatkom plynutia objektívnej premľacej doby (moment opustenia spoločnej domácnosti). Výlučne konaním žalovanej, príp. jej dcéry v rozpore s podmienkami úverovej zmluvy na kúpu nehnuteľnosti sa manželia nestali jej vlastníkami. Žalobca celý čas žil v domnení, že nehnuteľnosť im patrí, čo preukazuje i skutočnosť, že hypotekárny úver splácal. Až po rozvode, keď začal riešiť vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, zistil, že nehnuteľnosť im nepatrí, a až vtedy sa skutočne dozvedel o tom, kto sa na jeho úkor obohatil a v akej výške (t. j. v roku 2012). Vtedy bola jeho vedomosť skutočná, preukázaná, nielen predpokladaná. Odvolací súd posúdil začiatok plynutia subjektívnej premľacej doby momentom, kedy sa dovolateľ mohol dozvedieť o tom, že nie je vlastníkom nehnuteľností, čím sa odklonil od rozhodnutia R 25/1986, podľa ktorého pre začiatok behu subjektívnej premľacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Pritom nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto obohatenia na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr. Taktiež sa odklonil od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 1Cdo/67/2011, podľa ktorého

oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil, vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. To, kedy sa oprávnený dozvedel, ako takýto nárok, vyplývajúci z týchto skutkových okolností, možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premľacej doby vôbec relevantné. Podľa judikatúry dovolacieho súdu subjektívna premľacia doba plynie, odkedy sa oprávnený skutočne dozvie, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil a v akom rozsahu, nie odkedy mal možnosť uvedené zistiť. Tu teda došlo k odklonu. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP s tým, že v dovolacej praxi doteraz nebola vyriešená nasledovná otázka zásadného právneho významu týkajúca sa začiatku plynutia subjektívnej premľacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. V prípade neexistencie jasného preukázania nadobudnutia subjektívnej vedomosti o bezdôvodnom obohatení určujú sudy ako najneskorší moment nadobudnutia vedomosti úplne rozdielne objektivizované vonkajšie prejavy. Podľa dovolateľa objektivizovaný moment nadobudnutia vedomosti môže predstavovať moment nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o rozvoze manželov. Napríklad podľa rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/196/2019 je to deň vyhlásenia rozsudku o rozvoze a podľa rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), sp. zn. II. ÚS 684/2017 je to deň rozchodu.

4. Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť. Uviedla, že dovolanie je nedôvodné a právne neudržateľné. Odvolací súd správne vyslovil, že dovolateľ mal možnosť zistiť skutočnosti dôležité pre začiatok plynutia subjektívnej premľacej doby počas celej doby (tvrdených) investícií a najneskorším momentom bol dátum jeho odchodu z domácnosti. Odvolací súd sa neodklonil od svojej ustálenej rozhodovacej praxe. Dodala, že na dovolateľom formulovanú otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP neexistuje všeobecná odpoveď, pretože závisí od konkrétnych skutkových okolností prípadu. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za svojvoľné.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Dovolací súd, vychádzajúci z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradené im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Žalobca v dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a svojvoľné. Plynutie subjektívnej premlčacej doby posúdili nižšie súdy absurdne, išlo o výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu. Odvolací súd svojvoľne stotožnil začiatok plynutia premlčacej doby so začiatkom plynutia objektívnej premlčacej doby (moment opustenia spoločnej domácnosti, s čím sa žalobca nestotožňuje).

12. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania vecí (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

13. K odôvodneniu rozhodnutia dovolací súd uvádza, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“), je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

14. V danej veci nižšie súdy dospeli k názoru, že žalobe nie je možné vyhovieť, pretože bola dôvodne vznesená námietka premlčania (a táto nebola vznesená v rozpore s dobrými mravmi). Nárok žalobcu posúdili ako bezdôvodné obohatenie s tým, že v časti uplatnenej sumy malo ísť o plnenie bez právneho dôvodu a v časti o plnenie z právneho dôvodu, ktorý následne odpadol. Pri každej uplatnenej položke bolo samostatne posudzované plynutie premlčacej doby (pozn. navyše nárok v časti 3 600 eur podľa súdu prvej inštancie ani nevznikol, pretože nebolo preukázané zaplatenie tejto sumy).

15. Žalobcom vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je priveľmi všeobecné na to, aby mohlo byť podkladom pre dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ má nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočívať v tom, že sa nevysporiadal s niektorou podstatnou odvolacou námietkou, musí dovolateľ v dovolaní uviesť, o ktorú konkrétnu odvolaciu námietku išlo a prečo ju považuje za podstatnú pre rozhodnutie vo veci. Dovolací súd nemôže vykonávať komplexný prieskum všetkých odvolacích námietok (de facto nové odvolacie konanie). Preto ak dovolateľ nekonkretizuje, ktorú jeho odvolaciu námietku súd opomenul, dovolací súd nemá inú možnosť než

dovolanie v tejto časti odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 CSP.

16. Napriek uvedenému však dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd a pred ním súd prvej inštancie odôvodnili svoje rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. S potrebnou presvedčivosťou vysvetlili tak všeobecné právne úvahy, ktoré mali na zreteli pri rozhodovaní, ako aj individuálne okolnosti preskúmaného prípadu, ktoré boli preukázané dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie.

17. Dovolací súd považuje za potrebné ešte poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Za procesnú vadu konania uvedenú v § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

19. Tu ešte treba dodať, že prípadné nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu zmätočnosti (R 24/2017). Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu prípadnej právnej otázky nezakladá vadu zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP].

20. Prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP vyvodiť nemožno.

21. Dovolateľ v dovolaní uplatnil i dovolací dôvod predstavovaný nesprávnym právnym posúdením veci (§ 421 CSP).

22. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (questio iuris), teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku (questio facti). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine alebo iného predpisu považovaného za súčasť tzv. hmotného práva), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napádané dovolaním (ktoré by pri inom riešení otázky vyznelo inak). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

23. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 CSP je iba právna otázka majúca pre rozhodnutie odvolacieho súdu kľúčový význam, teda ktorá by v prípade, že by ju odvolací súd vyriešil inak (než v dovolaní napadnutom rozhodnutí), nevyhnutne viedla k rozhodnutiu odvolacieho súdu odlišnému od rozhodnutia napadnutého dovolaním.

24. Pokiaľ ide o namietaný odklon nižších súdov od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolací súd tento odklon nezistil.

25. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu žalobca dôvodil poukazom na rozhodnutia dovolacieho súdu, a to R 25/1986 a sp. zn. 1Cdo/67/2011.

26. Podľa rozhodnutia R 25/1986 pre premlčanie práva na vydanie neoprávneného majetkového prospechu (teraz bezdôvodného obohatenia - pozn. autora) Občiansky zákonník ustanovuje v § 107 kombinovanú premlčaciu dobu, a to subjektívnu, ktorá je dvojročná, a objektívnu, ktorú nemožno prekročiť, hoci by ešte boli podmienky na plynutie subjektívnej premlčacej doby, a ktorej dĺžka je určená rozdielne podľa charakteru získania neoprávneného majetkového prospechu (teraz bezdôvodného obohatenia - pozn. autora). V prípade, ak bol neoprávnený majetkový prospech (teraz bezdôvodné obohatenie - pozn. autora) získaný bez úmyselného konania, jej dĺžka je tri roky, a ak bol taký prospech získaný úmyselne, Občiansky zákonník určil jej dĺžku v rozsahu desať rokov. Aj plynutie týchto lehôt je ustanovené odlišne a aj ich plynutie a skončenie nie je od seba závislé. Osobitne je upravený aj začiatok plynutia týchto premlčacích dôb. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bol získaný neoprávnený majetkový prospech (teraz bezdôvodné obohatenie - pozn. autora) a kto ho získal. Pritom nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto prospechu na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkoľvek závislosti od subjektívnej vedomosti oprávneného o neoprávnenom majetkovom prospechu získanom na jeho úkor; v zmysle ustanovenia § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka plynie odo dňa, keď k neoprávnenému majetkovému prospechu (teraz bezdôvodnému obohateniu) došlo.

27. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/67/2011 sa konštatuje, že oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. To, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako takýto jeho nárok, vyplývajúci z týchto skutkových okolností, možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné.

28. Pre začiatok behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu v konkrétnom prípade (najvyšší súd sp. zn. 5Cdo/121/2009).

29. Všetky skutočnosti súvisiace s naplnením či nenaplnením subjektívnej premlčacej lehoty budú v prípade sporu predmetom dokazovania. Proces dokazovania, pochopiteľne, sťažuje fakt, že preukazovanie vnútorného psychického stavu vedomia môže byť problematické. Preto sa vnútorný psychický stav preukazuje cez objektivizované vonkajšie prejavy a skutočnosti konania subjektu (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 759 - 764).

30. V danej veci je zrejmé, že vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby odvolací súd uviedol, že rozhodujúci je moment, kedy sa oprávnený subjekt dozvie také okolnosti, ktoré sú relevantné pre uplatnenie jeho práva na súde. Touto vedomosťou sa rozumie znalosť takých okolností, z ktorých možno zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť, nie znalosť právnej kvalifikácie. V danej veci nebol preukázaný ústny prísľub žalovanej, že nehnuteľnosť prevedie v budúcnosti aj na žalobcu. Kúpnu zmluvu z 21. júla 2010 uzavrela žalovaná len so svojou dcérou (aj tá napokon nebola zavkládovaná),

stavebné povolenie bolo taktiež vydané na meno žalovanej. Je však pravdou, že v čase od uzavretia úverovej zmluvy sa žalobca mohol oprávnenne domnievať, že nehnuteľnosť bude aj jeho. Žalovaná teda vytvorila taký stav, že sa žalobca mohol legitímne domnievať, že nehnuteľnosť bude patriť aj jemu, a to zakladá plnenie z právneho dôvodu. Žalobca opustil spoločnú domácnosť (po nezhodách s manželkou), nehnuteľnosti sa už nevenoval a bolo zrejmé, že prevod nehnuteľnosti aj na žalobcu nebude realizovaný. Teda od jesene 2010 je potrebné počítať začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula pred podaním žaloby žalobcu na súd - v jeseni 2012. Odvolací súd dodal, že argumentácia žalobcu neobstojí, pretože v konaní aj súd prvej inštancie zistil rozhodné okolnosti, z ktorých sa dá vyvodiť, že právny dôvod plnenia odpadol práve v jeseni 2010 za investície v čase od 15. júla 2010 do jesene 2010. K premlčaniu došlo aj za obdobie pred týmto časovým úsekom, vzhľadom na uplynutie premlčacej lehoty v súvislosti s plnením bez právneho dôvodu.

31. Žalobca namietal odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v časti rozhodnutia o plynutí subjektívnej premlčacej doby pri plnení z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Z rozhodnutia odvolacieho súdu však vyplýva, že toto vychádzalo práve z vyššie uvedenej judikatúry a za moment počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby ustálil odchod zo spoločnej domácnosti žalobcom (rozhodujúcim pre tento záver bol zistený skutkový stav), keď logicky poukázal na skutočnosť, že ak zmluva na prevod nehnuteľnosti bola pripravená a podpísaná len manželkou žalobcu, a to počas trvania manželstva, tak potom nebolo možné očakávať prevod vlastníctva na žalobcu od okamihu opustenia spoločnej domácnosti. V tomto okamihu žalobca vedel, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, v akom rozsahu a súčasne o tom, kto je osoba obohateného, na základe čoho mohol podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia. Je však treba uznať, že žalobcu mohla zmiast' nie celkom vhodne použitá formulácia „žalobca len pri skutočne základnej opatrnosti mohol vedieť, najneskôr pri opustení domácnosti“, čo môže navodzovať dojem, že ide o predpokladaný moment. S uvedeným sa dovolací súd však nestotožňuje a ako bolo už uvedené, rozhodnutie je v súlade s vyššie uvedenou judikatúrou, vychádzajúc zo skutočného momentu vedomosti, nielen predpokladaného. Uvedená formulácia polemizuje s tým, že tento moment mohol nastať i skôr, ale v danom prípade to preukázané nebolo. Na tomto mieste je potrebné ešte zvýrazniť, že sám žalobca sporný moment jednoznačne neuviedol a uvádza ich viacero, a preto poznámka odvolacieho súdu o účelovej obrane žalobcu bola v tomto prípade namieste.

32. So zreteľom na uvedené prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daná.

33. V danom prípade žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

34. Dovolateľ formuloval otázku nasledovne: „V prípade neexistencie alebo existencie rozporných dôkazov na určenie momentu nadobudnutia vedomosti poškodeného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu titulom právneho dôvodu, ktorý odpadol pri investíciách do cudzej nehnuteľnosti, ktorý objektivizovaný vonkajší prejav sa má považovať za najneskorší moment nadobudnutia vedomosti o bezdôvodnom obohatení, od ktorého teda začína plynúť subjektívna premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia?“.

35. Takto zadefinovaná „dovolacia“ otázka nemá znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolaním nastolená „dovolacia“ otázka je vo vzťahu k prejednávanej veci otázkou akademickou, má iba právno-teoretickú povahu. Za iný než akademický spôsob polozenia rozhodnej právnej otázky dovolaním možno považovať len taký, pri ktorom dovolateľ vytkne odvolaciemu súdu nesprávnosť jej riešenia a sám poskytne alternatívny spôsob riešenia takej otázky vrátane argumentácie na jeho podporu.

36. V danej veci je otázka formulovaná veľmi široko, teoreticky a z obsahu dovolania nie je možné ani abstrahovať právnu otázku, ktorá by nebola otázkou len akademickou pre danú vec, keď vo vzťahu k záveru súdu o momente začatia plynutia premlčacej doby žalobca prezentuje svoj nesúhlas, ale podľa

neho správny spôsob jej riešenia neuvádza a dovolaciemu súdu len načrtáva viaceré možné momenty (pozn.: ktoré v priebehu konania pribúdali) bez toho, aby bola uvedená argumentácia, prečo by mal byť práve tento moment braný ako určujúci (pozn.: samotná skutočnosť uvádzania viacerých momentov vlastne žalobcovi bráni podrobne argumentovať). Je potrebné ešte doplniť, že je úplne prirodzené, že súdy túto otázku posudzujú rôzne, lebo v každom prípade sa vychádza z individuálnych okolností, a preto nemožno tento moment zovšeobecniť tak, ako sa dovolateľ mylne domnieva.

37. „Dovolacia“ otázka, o ktorej je reč, nemala v prejednávanej veci znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP (šlo v skutočnosti o otázku akademickú), v dôsledku čoho prípustnosť dovolania vyvodzovaná z tohto ustanovenia daná nebola.

38. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania ani z § 421 ods. 1 písm. b) CSP nevyplyva.

39. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 447 písm. c) a f) CSP (ako neprípustné a pre nevymedzenie dovolacích dôvodov v zmysle CSP) odmietol.

40. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 256 ods. 1 CSP per analogiam tak, že žalovanej ako procesnej súperke žalobcu, ktorý zavinil výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu, priznal nárok na ich plnú náhradu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.